

2017-2020RAKO BIZIKIDETZAREN ETA GIZA ESKUBIDEEN PLANA

2019.urteari dagokion jarraipen-txostena

I. Txostenaren justifikazioa eta xedea

2017-2020rako Bizikidetzaren eta Giza Eskubideen Plana 2017ko urriaren 10ean onartu zen Gobernu Kontseiluaren Erabaki bidez. Planak bere zeharkako ardatzean aipatzen ditu kudeaketarekin lotutako ekimenak (koordinazioa, jarraipena eta ebaluazioa). Besteak beste, Sailarteko Batzordeari esleitzen dio urtean behin planaren jarraipena egiteko ardura. Honela idatzita dago:

“Biktimen eta Giza Eskubideen Zuzendaritzak koordinatuko du Sailarteko Batzordea eta Planaren programaren eta egutegiaren betetze-mailaren jarraipena egiteko txostenak egin beharko ditu urtero.”

Horrenbestez, 2018ko martxoaren 2an eraturako batzorde horri dagokio jarraipen-txosten hau onartzea Planeko ekimenei dagokienez eta, zehazki, urte honi bereziki lotuta dagoen gauzatze-konpromisoa duten horiei dagokienez. Horren ondorioz, hirugarren jarraipen-txosten honek egiten du 2019an Bizikidetzaren eta Giza Eskubideen Planak izandako kudeaketari eta gauzatzeari buruzko balantzea.

Txosten honek aipatutako Gobernu Kontseiluaren Akordioaren laugarren puntuan ezarritakoari jarraipena ematen dio. Honakoa dio: “2017-2020rako Bizikidetzaren eta Giza Eskubideen Planaren jarraipenari eta ebaluazioari buruzko informazioa Gobernu Kontseilura eta Legebiltzarrera bidaliko da, jakinaren gainean egon daitezen”.

Horrekin batera, Planean ezartzen denez, jarraipen-lan horren osagarri izango dira eguneratze-eta ebaluazio-tresna hauek:

- Legegintzaldiaren erdian programa eguneratzeko dokumentua eta hurrengo bi urteetan jarduteko egutegia prestatzea.
- Legegintzaldiaren azkeneko urtean Bizikidetzaren eta Giza Eskubideen Planaren kanpo-ebaluazio osoaren txostena egiteko agintzea.
- Prospekzio Soziologikoen Kabinetearekin lankidetzan, planaren edukietan eta helburuetan oinarritutako adierazle-taula bat egitea, herritarrek planaren garapenari buruz zer iritzi duten jakiteko. (Adierazleen taula horretan oinarrituta, herritarrek planaren ebaluazioari buruz duten iritzia aztertzeke bi ikerketa egingo dira, 2018an eta 2020an).

Aurreko Legegintzaldiko metodologia berdina jarraituz, dokumentuaren lehenengo atalean, ageri den koadroak Planaren jarraipenaren balantzea laburbiltzen du, lau zutabetan. Lehenengo zutabea Plana osatzen duten 15 ekimenen izenburuak jaso dira; bigarrean, jarraipena egiten den urteko ekintzak, eta, azkenik, hirugarrenak ekimen horietako bakoitzaren garapen-maila deskribatzen du. Azken zutabeak 2019ko abenduaren 30ean ekintzok erdietsi duten betetze-ehunekoa jasotzen du, eta, beharrezkoa den kasuetan, gauzatze-egutegian egindako doikuntzak zehazten eta arrazoitzen ditu. Jarduketan jarraipenaren balorazio proportzional hori planaren gauzatze potentzialari lotuta dauden 5 mailatan sailkatuta: 2019ko abenduaren amaieran, %20, %40, %60, %80 edo %100.

Dokumentuaren bigarren atalak balorazio-izaera duten alderdiak barne hartzen ditu, hiru ataletan egituratuta: analisia, aurreikuspenak eta ondorioak. Era horretan, hurrengo urterako lehentasunak eta jarduketa-ardatz nagusiak aurrezartzen dira.

Lehenengo atala

2019an Bizikidetzaren eta Giza Eskubideen Planak izan duen gauzatze-mailaren jarraipen-koadroa

1. Iraganarekin lotutako ekimenak

Ekimena	Aurreikusitako ekintzak	Jarraipena	Aurreikuspenen betetzearen % 2019-XII-31n
<p>•1. ekimena. ETAre armagabetzea eta desegitea</p>	<p>•ETAre armagabetzea eta desegitea egiaztatzea babesteko prozesuaren ebaluazioa.</p>	<p>•Urriaren 14ean, “<i>Eusko Jaurlaritzak ETAre armagabetzean eta desegitean izandako zereginaren deskribapena eta balorazioa</i>” txostena aurkeztu zen.</p>	<p>•Urte honetarako aurreikusitakoa %100 bete da.</p>
<p>•2. ekimena. Iraganari buruzko hausnarketa kritikoa</p>	<p>•Oinarrizko proposamenaren zirriborroa egitea.</p> <p>•Ahalik eta adostasun handiena lortzen saiatzea.</p> <p>•Ekimena ebaluatzea eta eguneratzea.</p>	<p>•Barne-eremuan oinarrizko proposamenaren zirriborroa egiteko prozesuan aurrera egiten ari gara. Dena dela, bere garapena Eusko Legebiltzarreko Memoria eta Bizikidetz Ponentziak ezarritako egutegiari moldatzen ari da.</p> <p>•Eremu publikoan, testuinguru horretan, 2019an zehar Eusko Jaurlaritzaren esku-hartze publikoek behin eta berriro adierazi izan dute terrorismoaren, indarkeriaren eta giza eskubideen urraketen inguruan hausnarketa kritikoa eta partekatua egiteko prozesuaren premia.</p> <p>•Eusko Legebiltzarreko Memoria eta Bizikidetz Ponentziaren lanen erritmoaren arabera, ekimen honen ebaluazioa eta eguneratzea 2020ko bigarren hiruhilekora atzeratu da.</p>	<p>•Urte honetarako aurreikusitakoa %80 bete da, Eusko Legebiltzarreko Memoria eta Bizikidetz Ponentziaren lanen garapenaren zain.</p>
<p>•3. ekimena. Iragana argitzea</p>	<p>•Argitze-lanaren urteko programa zehaztea.</p> <p>•Lan-programa kudeatzea.</p>	<p>•Argitze-lanaren 2019 urteko lan-programa zehaztu da.</p> <p>•Uztailaren 12an, Giza Eskubide, Bizikidetz eta Lankidetzaren Idazkaritza Nagusiaren enkarguz, Deustuko Unibertsitateko Pedro Arrupe Giza Eskubideen Institutuak egindako “Jazarpen indarkeria pairatutako zinegotziek jasan zuten bidegabekeriari buruzko txostena (1991-2011)” aurkeztu zen.</p>	<p>•Urte honetarako aurreikusitakoa %100 bete da.</p>

2. Orainarekin lotutako ekimenak

<p>-4. ekimena. Biktimak</p>	<p>-2019ko lan-programa.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ·Urtarrilaren 25ean, XI. Legegintzaldiko Terrorismoaren Biktimen Partaidetzarako Euskal Kontseiluaren laugarren bilera egin zen. Honen ondoren, Terrorismoaren Biktimen Partaidetzarako Euskal Kontseiluaren beste bi bilera egin dira: ekainaren 7an eta urriaren 18an. ·Martxoaren 11n, Terrorismoaren Biktimen Europako Eguna dela-eta antolatutako ekitaldia Donostian, "Bidegabea izan zen. Gizartea eta biktimak elkarrekin oraina eta etorkizuna eraikiz" lelopean. ·Biktimei laguntzeko zerbitzua eta itzuli beharrik gabeko diru-laguntzen programa mantendu dira. ·Biktimen elkarteei zuzendutako diru-laguntzen ildo mantendu egin da, bai eta biktimen elkarteei egindako laguntza izendunak ere. ·Urteko ikerketak eta graduondoko ikasketak egiteko EHUrekin (KREI) sinatutako hitzarmenari jarraitutasuna eman zaio. ·Apirilaren 4ean, Euskal Autonomia Erkidegoan 1978 eta 1999 bitartean izandako motibazio politikoko indarkeria egoeran giza eskubideen urraketak jasan dituzten biktimei errekonozimendua eta erreparazioa emateko 12/2016 Legea, uztailaren 28koa, aldatzeko 5/2019 Legearen, apirilaren 4koa, onarpena. ·Apirilaren 9an, Fermin Monasterioren oroitzapen eta omenaldi-ekitaldia, ETAk hil zuenetik 50 urte bete zirenean. ·Ekianaren 2an, Lehendakariak 'Hemen Gaude', Arkauteko Euskal Poliziaren Museoan ETArekin biktima izandako ertzainak betiko gogoan izateko gune berria, inauguratu zuen. ·Irailaren 27an ireki zen 12/2016 Legeak aurreikusten duen erreparazio-eskaerak aurkezteko epea. ·Urriaren 3an, 1969an Polizia Armatuaren tiroek hildako Antonio Fernandez eta Josu Murueta omentzeko ekitaldia. ·Azaroaren 18an, Lehendakariak eta Terrorismoaren Biktimen Elkarteko presidentek "beldurrik gabe bizitzea/memoriarekin bizitzea" erakusketa inauguratu zuten. 	<p>·Urte honetarako aurreikusitakoa %100 bete da.</p>
-------------------------------------	------------------------------	---	---

<p>-5 ekimena. Memoria</p>	<p>-Gogora Institutuaren Jarduera-plana garatzea.</p>	<p>-Urtarrilaren 10ean, Lehendakariak familiartekoei entregatu zizkien Zeanurin lurpetik ateratako bost milizianoen gorpuzkiak. Horietako hiru une hartan zeramaten txapako zenbakiari esker identifikatu ziren eta beste biak DNA probaren bidez.</p> <p>-Ekainaren 8an, Eusko Jaurlaritzak eta Aranzadi Zientzia Elkartek Bilboko defentsa-lerroan 1937an erori zen Gudari baten gorpuzkiak berreskuratu zituzten.</p> <p>-Ekainaren 10ean, Memoriaren, Bizikidetzaren eta Giza Eskubideen Gogora Institutuak "Erorien haranera" Euskaditik eramandakoei eta beste erkidegoetatik lekualdatutako euskal herritarrei buruzko txostena helarazi zion Legebiltzarrari.</p> <p>-Uztailaren 3an, "Gerra Zibilean eta frankismoan Euskadin izandako giza eskubideen urraketei buruzko Oinarrizko Txostenaren lehen fasea: Gerra Zibilean eta lehen frankismoan izandako hildakoak (1936-1945)" txostena aurkeztu zen.</p> <p>-Irailaren 24ean, Gobernu Kontseiluak Memoria Historikoaren Legearen aurreproiektuaren zirriborroaren berri jaso zuen, eta zirriborroa izapidetzen hasiko da.</p> <p>-Urriaren 16an, Eusko Jaurlaritzak Euskadin sinbologia frankista kentzearen egoerari buruzko txostena aurkeztu zuen.</p> <p>-Urriaren 30ean, Lehendakariak Buenos Airesko ESMA Memoriaren Gune Museoko arduradunei harrera egin zien. Gogora Institutuaren nazioarteko lehen ekimena, Euskadin beste herrialde batean egindako memoriaren eraikuntza ezagutzeko eta zabaltzeko. Gogora Institutuak erakusketa zabaldu zuen Argentinako diktaduran izandako genero-indarkeriaren eta sexu-delituen testigantzekin.</p> <p>-Azaroaren 23an, Eusko Jaurlaritzak eta Aranzadi Zientzia Elkartek Gerra Zibileko beste bi borrokalarien gorpuzkiak berreskuratu zituzten Gamiz-Fikan.</p> <p>-Abenduaren 15ean, Eusko Jaurlaritzak, Lehendakaria buru zuen aitortza-ekitaldi batean, erbestean egondako Jose Antonio Agirre eta Jesus M^o Leizaola Lehendakariak</p>	<p>-Urte honetarako aurreikusitakoa %100 bete da.</p>
-----------------------------------	---	--	---

		<p>omendu zituen, lehenengo Eusko Jaurlaritza erbesteratu zeneko 80. urteurrenean, Agirre Lehendakaria buru zela, eta Leizaola Lehendakaria Euskadira itzuli zeneko 40. urteurrenean.</p> <p>·2019an Memoria Plaza ekimen ibiltaria Euskal Herriko Unibertsitatean eta Basaurin egon da.</p>	
<p>·6. ekimena. Espetxe-politika</p>	<p>·Espetxe-politikari buruzko oinarrizko proposamena prestatzea.</p> <p>·Gizarteratzeko Dekretua bultzatzea.</p>	<p>·Eusko Jaurlaritza lanean jardun da 2019an, Espainiako Gobernuarekin zein Frantziakoarekin, gizarteratze- eta espetxe-politika berri bat bultzatzeko. Nolanahi ere, Espainiako Gobernua ia urte osoan jardunean egon izanak ekimen hori gehiago garatzea eragotzi du.</p> <p>·2019an lantalde bat sortu da Lan eta Justizia Sailarekin, gizarteratzeko politika publikoen esparru bat aurreikusteko, justizia leheneratzailearen Europako korrontearekin bat etorritz.</p>	<p>·Urte honetarako aurreikusitakoa %80 bete da, Gizarteratzeko Dekretua bultzatzea 2020ra atzeratu delako.</p>

3. Etorkizunarekin lotutako ekimenak

<p>-7. ekimena. Aniztasunaren kudeaketa positiboa</p>	<p>·Erljioen arteko lan-programa aktibatzea.</p> <p>·Kultu-zentroyen Legea onestea.</p> <p>·Tokiko gidaliburuaren eredia aurkeztea eta zabaltzea.</p>	<p>·2019an, ADOS Aholku Batzordea lau aldiz bildu da.</p> <p>·2019ko urtarrilaren 26an, ADOS Batzordeak World-Tea bat antolatu zuen, eta zenbait komunitate islamikotako 55 pertsona inguru bertaratu ziren, <i>Egungo errealitateari eta komunitate islamikoek euskal gizartean dituzten bizikidetzak-ikuspegiari buruzko eta Euskadiko herritar musulmanen kezkei eta aldarrikapenei buruzko txosten kualitatiboaren</i> emaitzak kontrastatzeko.</p> <p>·2019an zehar, esperientzia pilotu bat jarri da abian Euskadiko 3 meskitatan, euskal gizartean sustraitutako islam bat lortzeko.</p> <p>·ADOS Batzordeak bi komunikatu argitaratu ditu, joan den martxoaren 15ean Christchurch hiriko bi meskiten aurka eta 2019ko urriaren 28an Baionako meskita baten aurka egindako atentatuen gaitzespena adieraziz.</p> <p>·Ekainaren 25ean, Gobernu Kontseiluak onartu eta Legebiltzarrera bidali zuen Euskal Autonomia Erkidegoko kultu-leku edo -zentroyei eta erlijio-aniztasunari buruzko Lege-proiektua.</p> <p>·2019ko lehen seihilekoan bizikidetzan aniztasuna ezagutzeko eta haren gaineko pedagogia egiteko tokiko giden eredia aurkeztea aurreikusten da.</p>	<p>·Urte honetarako aurreikusitakoa %80 bete da, Kultu-lekuei edo -zentroyei eta erlijio-aniztasunari buruzko Legearen inguruko atzerapenengatik.</p>
<p>-8. ekimena. Elkartasunaren sustapena</p>	<p>·Esparru-dokumentua garatzea.</p>	<p>·2019an zehar, Errefuxiatuen egoerari erantzuteko Lan Mahaiaren lau bilera egin dira.</p> <p>·Martxoaren 20an, Gobernu Kontseiluak diru-laguntza ematea baimendu zuen Salvamento Marítimo Humanitario-SMHGKEari, AitaMariZubia#MAYDAYTERRANEO2019 proiekturako.</p> <p>·Maiatzaren 6an, Share Proposamena aurkeztu zuten aldi berean Europako estatuz azpiko gobernuak erronka migratzaileari elkarlanean erantzuteko.</p> <p>·Maiatzaren 28an, CEAR Euskadi erakundeari dirulaguntza, Euskadin nazioarteko babesa eskatzen duten eta Oñatiko Larraña Etxea lehen harrerako zentroan beren egoera argitu arte dauden pertsona eta familiei arreta, orientazioa eta laguntza emateko.</p>	<p>·Urte honetarako aurreikusitakoa %100 bete da.</p>

		<ul style="list-style-type: none">·Ekainaren 3an, Euskadira iristen diren migratzaileei arreta humanitaria emateko 2019ko Kontingentzia Plana aurkeztu zuen Eusko Jaurlaritzak.·Ekainaren 20an, Errefuxiatuen Nazioarteko Egunarekin bat etorri, Eusko Jaurlaritzak, Espainako Gobernuak, UNHCRrek, Euskadiko Caritasek eta Euskal Herriko Jesuiten plataformak nazioarteko babesaren onuradun diren pertsonen harreraren eta integrazioaren arloan jada martxan dagoen Babes Komunitarioko Esperientzia Pilotuaren Hitzarmena sinatu zuten.·Ekainaren 25ean, Migrazioaren erronkari aurre egiteko Euskadin abian jarritako politiken aurkezpena Bruselan, migratzaileak eta errefuxiatuak lurralde txikietan integrazeari buruz antolatutako Mintegian.·Abuziaren 28an, Lehendakariak Share migrazio-erronkari erantzuteko konpromisoa hartzea planteatzen duen Proposamena aurkeztu zuen Vatikanon.·Irailaren 25ean, Lehendakariak UNHCRren Espainiako ordezkaria hartu zuen. Honek eskerrak eman nahi izan zizkion Euskadin babes komunitarioa duten errefuxiatuei harrera egiteko lehen proiektu pilotua abian jartzeko elkartasuna eta konpromisoa adierazteagatik.·Urriaren 1ean, diru-laguntza bat eman zitzaion CEAR Euskadiri, Tolosako lehen harrerako Zuloaga Txiki aterpetxean arreta emateko.·Azaroaren 30ean, Migrazioako Euskal Itun Soziala aurkeztu zen, euskal gizarte-erakunde eta instituzioek adostutako migrazioako harrera- eta integrazio-esparru bat.·Abenduaren 4ean, Eusko Jaurlaritzak hurrengo urratsak adostu zituen estatuz azpiko gobernuekin eta Europako erakundeekin Share Proposamenaren inguruan.·Abenduaren 17an eta 18an, Global Refuge Forumean parte hartzea Genevan, errefuxiatuen eta nazioarteko babesaren onuradunen harreraren eta integrazioaren arloko Babes Komunitarioaren esperientzia pilotua aurkezteko.	
--	--	---	--

		<p>·2019an zuzeneko diru-laguntzak eman zaizkie Unicef Comité Español (200.000 €), UNHCR (150.000 €), Save The Children (300.000 €) eta Zaporeak (150.000 €) erakundeei, laguntza humanitarioko hainbat proiektu garatzeko.</p>	
<p>-9. ekimena. Hezkuntza</p>	<p>·Elkarrekin bonu-programa bultzatzea eta indartzea.</p> <p>·Diskriminazioa prebenitzeko hezkuntza-materiala sortzea.</p> <p>·Gizalegez Akordioaren deialdia egitea.</p> <p>·Beste ekimenak.</p>	<p>·2019an Elkarrekin Bonu Programa mantendu da, hiru alor hauetan elkarrekin sareko hainbat erakunderen arteko lankidetzaz-espazioak sustatzen dituen: hezkuntza, herritarren parte-hartzea eta tokiko bizikidetzaz.</p> <p>·Ekainaren 6an, Donostiako Kurasaalean Erradikalizazio biolentoaren prebentziorako Nazioarteko Mintegia antolatu zen eta bertan Eusko Jaurlaritzak Uztartu Programa aurkeztu zuen.</p> <p>·Martxoaren 22n, Gizalegez Akordioaren urteko bilera Gasteizen. Bertan “Adi-adian eta Memoria Plaza Programan 2018ko memoria eta 2019ko helburuak” txostena aurkeztu zen.</p> <p>·Otsailaren 20an eta 21ean, Giza Eskubideen aldeko Baliabide Pedagogikoen Nazioarteko mintegia antolatu zen, Eskura zentroaren eskutik Donostian.</p> <p>·Maiatzaren 22an, Eskura Aieteko Giza Eskubideen aldeko Pedagogia-Baliabideen Zentroaren proiektuaren fase pilotua babesteko hitzarmenaren luzapena sinatu zuten Gipuzkoako Foru Aldundiak, Donostiako Udalak eta Eusko Jaurlaritzak.</p> <p>·Maiatzaren 29an, Herenegun materialari buruz elkarrizketa erronda amaitu zen material didaktikoari ekarpenak egin zituzten erakundeekin; eta azaroaren 13an, argitara eman zen Herenegun material didaktikoaren bideoak ekarpenak aurkeztu zituzten erakundeekin maiatzean hitzartutako aldaketan gidotara egokitzeari buruzko txostena.</p>	<p>·Urte honetarako aurreikusitakoa %100 bete da.</p>

<p>-10. ekimena. Dibulgazioa</p>	<ul style="list-style-type: none"> ·EiTBrekin sinatutako akordioa berritzea. ·Zinexit 2019 garatzea. ·Abenduaren 10eko kanpainak garatzea eta René Cassin Saria ematea. ·Beste ekimenak. 	<ul style="list-style-type: none"> ·Ekainaren 5ean, Uztartu Programa, erradikalizazio biolentoaren prebentziorako gizarte- eta hezkuntza-materiala, aurkeztu zuen Eusko Jaurlaritzak, EiTBrekin elkarlanean bi erakundeek 2018an sinatutako Lankidetzak Akordioaren barruan. ·Urriaren 7tik 10era, Zinexit Topaketaren bosgarren edizioa. ·Azaroaren 25etik 29ra, Zinexit, Bizikidetzarako Zinemaren 10. edizioa ospatu zen. ·Abenduaren hasieran sentsibilizazio-kanpaina garatu zen Abenduaren 10ean Giza Eskubideen nazioarteko eguna dela-eta. ·Abenduaren 10ean, René Cassin 2019ko Saria eman zitzaion Federico Mayor Zaragozari. ·Azaroaren 20an, ekitaldi bat antolatu zen Unicefekin eta Enplegu eta Gizarte Politiken Sailarekin batera, Haurren Eskubideen Konbentzioaren 30. urteurrenaren inguruan. 	<p>·Urte honetarako aurreikusitakoa %100 bete da.</p>
<p>-11. ekimena. Parte-hartzea</p>	<ul style="list-style-type: none"> ·Aipaz eta FCPrekin lankidetzan aritzeko ildoak diseinatzea. ·Elkarrekin bonu- programa bultzatu eta indartzea. 	<ul style="list-style-type: none"> ·Urtarrilean, Aipaz erakundearekin lankidetzak "Bizikidetzak eta bake kultura hirietan" egitasmoan. ·2019an Elkarrekin Bonu Programa mantendu da, hiru alor hauetan elkarrekin sareko hainbat erakunderen arteko lankidetzak-espazioak sustatzen dituenak: hezkuntza, herritarren parte-hartzea eta tokiko bizikidetzak. ·Martxoaren 29an, (1) bizikidetzarako eta giza eskubideetarako proiektuak egiten dituzten irabazi-asmorik gabeko erakunde pribatuentzako eta (2) bizikidetzarako eta giza eskubideetarako proiektuak egiten dituzten Euskal Autonomia Erkidegoko udalerrak eta gainerako tokierakundeek bideratutako laguntzen 2019ko deialdiak argitaratzea EHAAn. 	<p>·Urte honetarako aurreikusitakoa %100 bete da.</p>
<p>-12. ekimena. Lankidetzak estrategikoa</p>	<ul style="list-style-type: none"> ·Gazteriaren Kontseiluarekin lan-programa eguneratzea. 	<ul style="list-style-type: none"> ·2019an, Euskadiko Gazte Kontseiluak lankidetzak-hitzarmenaren edukia garatu du aurreikusitakoarekin bat etorriz eta, horretarako, giza eskubideen agenda berriari lotutako gaiak heldu die. ·Ekainean eta uztailan, Eusko Jaurlaritzak eta Euskadiko Gazteriaren Kontseiluak (EGK) Etiketa Programaren esperientzia pilotua garatu zuten. Programa horren bidez, 	<p>·Urte honetarako aurreikusitakoa %100 bete da.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ·Lan eta Justizia Sailarekin lan partekaturako bide bat ezartzea. 	<p>gazteei aukera ematen zaie indarkeriaren edo gerraren eraginak markatutako Europako kokapenak bisitatzeko. Horrela, 30 ikasleko talde batek Auschwitz bisitatu zuen eta 10 ikaslez osatutako talde bat Belfastera joan zen.</p> <ul style="list-style-type: none"> ·Lan-bidea ezarri da gizarteratze-politika publikoen esparrua aurreikusteko lantalde bat sortuz, justizia leheneratzailearen Europako korrontearekin bat etorritz. 	
<p>·13. ekimena. Nazioarteko ekintza</p>	<ul style="list-style-type: none"> ·Nazio Batuen memoranduma urtero eguneratzea. ·Peace Programme erakundeekin lankidetzan aritzeko aukera aztertzea. ·Giza Eskubideen Defendatzaileentzako Programa urtero eguneratzea. ·Euskal kasuari buruzko oinarrizko dokumentua prestatzea. ·Beste jarduerak. 	<ul style="list-style-type: none"> ·ACNUDHeko jardueretan lagundu da, urteko diru-laguntza nominatiboaren bitartez. Laguntza hori nazioarteko erakundearen urteko Memorian dago jasota. ·Brexitearen kontuarekin sortutako ziurgabetasunak direla medio, ekimen hau etenaldian dago, Peace Programme ekimena zertan den argitu arte. ·Uztailaren 24ean, Giza Eskubideak Behatzeko Ordezkaritza bat Kolonbiara joan zen Giza Eskubideen Defendatzaileak Aldi Baterako Babesteko Euskal Programaren esparruan. ·Barne-eremuan, Idazkaritzak lan-zirriborroak ditu prest 2020an garatuko den euskal kasuari buruzko oinarrizko proposamen baterako. ·Lehendakariak Estrasburgon René Cassin Giza Eskubideen Nazioarteko Institutuan Gernikako arbolaren kimuaren landaketan parte hartu zuen. ·Martxoaren 13an, Kolonbian bake-prozesua finkatzeko elkarlanean oinarritzen den EBren sendotze-proiektuaren sustapena, LKS, ALECOP, Agirre Lehendakaria Center eta Eusko Jaurlaritzaren artean. 	<ul style="list-style-type: none"> ·Urte honetarako aurreikusitakoa %100 bete da.
<p>·14. ekimena. Elkarrizketa eta akordioa</p>	<ul style="list-style-type: none"> ·Koordinazio Batzordea martxan jartzea. ·Foru Aldundiek eta Eudelek osatutako Mahaia martxan jartzea. ·Erakundearteko lan-mahaia martxan jartzea. ·Nafarroako Gobernuarekin koordinaturik jardutea. 	<ul style="list-style-type: none"> ·2019an ez da organo horren bilerarik egin, egon diren hauteskunde-deialdi jarraiak direla eta. ·2019an ez da organo horren bilerarik egin, egon diren hauteskunde-deialdi jarraiak direla eta. ·2019an, guztira, hiru bilera egin dira, eta lan-esparru egonkor bat sortu da zaugarritasun-egoeran dauden adingabeen eta gazteen inguruan. ·2019an aldian behingo koordinazio-lanetan jardun da Nafarroako Gobernuko Bakegintza, Bizikidetzeta eta Giza Eskubideen Zuzendaritzarekin. 	<ul style="list-style-type: none"> ·Urte honetarako aurreikusitakoa %80 bete da.

	·Espainiako Gobernuarekin hitz egiteko bideak ezartzea.	·Espainian gobernu-aldaketa eman zenetik, 2018ko ekainean, komunikazio-bide jariakorrak mantentzen dira bai espetxe-polikaren gaiari dagokionez baita errefuxiatuen harrerari dagokionez ere.	
--	---	---	--

4. Planaren kudeaketarekin lotutako ekimenak

<p>-15. ekimena. Kudeaketa (koordinazioa, jarraipena eta ebaluazioa)</p>	<p>·Sailarteko Batzordea osatzea.</p> <p>·Aholku Batzordea osatzea.</p>	<p>·2017-2020rako Bizikidetzaren eta Giza Eskubideen Planaren Sailarteko Batzordeak Planaren urteko jarraipen-txostena onartu zuen. Bertan, 2018ko kudeaketaren eta betearazpenaren balantzea jasotzen da.</p> <p>·2019an, 2017-2020rako Bizikidetzaren eta Giza Eskubideen Planaren Aholku Kontseiluaren bi bilera egin dira: uztailaren 10ean eta abenduaren 12an.</p>	<p>·Urte honetarako aurreikusitakoa %100 bete da.</p>
---	---	--	---

Bigarren atala

Balorazioa: analisia, aurreikuspenak eta ondorioak

1. 2019an Planaren programa bete den aztertzea

Planaren jarraipenaren urteko txostenak alderdirik kuantitatiboan biltzen du arreta, eta, batez ere, egutegiko konpromisoen betetze-mailan. Planaren ebaluazio kualitatiboaren alderdia, berriz, modu zehatzagoan lantzen da planaren ebaluazio orokorraren kanpo-txostenean, eta herritarren iritzia jakiteko bi ikerketa egitea ere aurreikusten da, aurrez zehaztutako adierazle-taula batean oinarrituta. Behin zehaztapen hori eginda, alderdi hauek dira azpimarratzekoak:

A. 2017-2020rako Bizikidetzaren eta Giza Eskubideen Plana Gobernu Kontseiluaren Erabaki bidez onartu zen, 2017ko urriaren 11n. 2019ko ahaleginik handiena aurreikusitako ekimenak martxan jartzea izan da, planean bertan ezarritako lan-egutegia oinarritzat hartuta. Hala, bada, nabarmentzekoa da planean jasotako 15 ekimenak aktibatuta daudela une honetan dagoeneko, haien gauzapen-maila berbera ez bada ere.

B. Planaren lan-egutegien betetze-maila oso altua da 2019ko abenduaren 31n, eta bi mailatan sailkatuta geratzen da. Lehendabizikoan, planak dituen 15 ekimenetatik 11tan, 2019ko egutegian jasotako konpromisoak %100 bete dira. Bigarren mailan, eta egutegia egokitu egin delako, 4 ekimenen betetze-maila %80koa da, baina Legegintzaldiaren barruan gauzatzea aurreikusten da.

C. 2017-2020rako Bizikidetzaren eta Giza Eskubideen Planak behar bezala bete du 2019rako gauzatze-aurreikuspena, bai ikuspuntu orokorretik begiratuta bai arlo zehatzetan, aurreikusitako ekimen guztietan.

2. 2020rako aurreikuspen nagusiak

2020ari begira, Bizikidetzaren eta giza Eskubideen Planaren jarduketa-programak argi eta zehatz azaltzen du zer jarduera egin behar diren. Programa honen barruan, bi eremutan egituratu daiteke 2020rako Planetik ondorioztatzen den eta egiteke dagoen lana:

2.1. 2020an jarraipena behar duten erronka estrategikoak

- ETAren aldekarreko, benetako eta behin betiko desegitea gauzatu ondoren, jarduera-ardatz estrategiko bat da, zailtasunak eta erresistentziak gorabehera, terrorismoak eta indarkeriak eragindako giza eskubideen urraketek eragindako kaltearen bidegabekeriari buruzko hausnarketa kritikoko prozesu bat sustatzen jarraitzea.
- Terrorismoaren biktimekin elkarriketa, lankidetzeta eta akordio eramutan sakontzen jarraitzea.
- Gogora Institutuaren eta Erakunde honetako Zuzendaritza Batzordearen jarduera-programaren bidez, memoria-politika publikoak bultzatzeko ahalik eta adostasunik zabalena sustatzen jarraitzea.
- Espainiako Gobernuarekin, Frantziako Gobernuarekin eta legebiltzar-taldeekin akordioak sustatzea, espetxe-politikaren orientazio berri bat bultzatzeko, hurbilketa eta erantzun humanitarioen arloan, bai eta gizarteratzeko politika aktiboak bultzatzeko ere.
- Bizikidetzan azaleratzen ari diren erronkei erantzutera bideratutako ekimenak bultzatzen jarraitzea: besteak beste, errefuxiatuek pairatzen duten krisi humanitarioari erantzutea, Garapenerako Lankidetzaren 2018-2021 aldirako Gida Plana garatzea, Euskal Autonomia Erkidegoko Erlijioen arteko Kontseilua sortzea, edo euskal komunitate islamikoarekin batera bizikidetzeta sustatzeko Eusko Jaurlaritzaren Jarduera Programaren aurreikuspenak abian jartzea.

2.2. 2020an egiteko dauden zeregin nagusiak, 2017-2020rako Bizikidetzaren eta Giza Eskubideen Plana betetzeko

- Giza eskubideen urraketak jasan dituzten biktimei errekonozimendua eta ordaina emateko 12/2016 Legea garatzea, Balorazio Batzordearen funtzionamenduari buruzko Dekretua onartu ondoren.
- Iragana argitzeari buruzko txostenen urteko programa definitzea eta garatzea.
- Biktimen arloko 2020ko lan-programa ezartzea.
- Terrorismoaren Biktimen Europako Eguna ospatzea.
- Sailarteko taldeak gizarteratzearen arloan aurreikusitako lana garatzea, justizia leheneratzailearen Europako korrontearekin bat etorriz.
- Kultu-lekuei edo -zentroei eta erlijio-aniztasunari buruzko Legea ezartzea, Legebiltzarrean onartu ondoren.
- Erlijio- eta kultura-aniztasunaren tokiko giden eredia aurkeztea eta zabaltzea.
- Diru-laguntzen urteko deialdiak egitea.
- Gizalege akordioaren sinatzaileen urteko bileraren deialdia.
- Erradikalizazio biolentoa prebenitzeko Uztartu hezkuntza-moduluko pilotajea artikulatzea.
- Herenegun hezkuntza-materialaren esperientzia pilotua garatzea.
- Etikasi Programari jarraipena ematea 2020an.
- Abenduaren 10ean, Giza Eskubideen Eguna ospatzea eta René Cassin Saria ematea.
- Giza Eskubideen defendatzaileen programa ezartzea 2020an.
- Eusko Jaurlaritzaren Giza Eskubideen aldeko Nazioarteko Jardueraren Lehentasunen Programa garatzea 2020an.
- 2017-2020rako Bizikidetzaren eta Giza Eskubideen Planaren ebaluazioari buruz herritarrek duten iritzia aztertzea.
- 2017-2020rako Bizikidetzaren eta Giza Eskubideen Planaren azken ebaluazioa eskatzea.

3. Ondorioak

X. Legegintzaldia ETAK 2011ko urrian terrorismoa behin betiko utziko zuela iragarri izanak markatu zuen. 2013ko azaroaren 26an, Eusko Jaurlaritzak 2013-2016 aldirako Bake eta Bizikidetzaren Plana onartu zuen. Bi izan ziren bere lehentasun nagusiak: indarkeriaren amaiera ordenatua finkatzea eta bizikidetzari eta gizarte elkartzeari laguntzea.

XI. legegintzaldian, 2017ko urriaren 10ean, 2017-2020rako Bizikidetzaren eta Giza Eskubideen Plana onartu zen. Horren berrikuntzetako bat giza eskubideen arloan agenda bikoitza identifikatzea izan zen. Alde batetik, egiteke dagoen agenda (geroz eta txikiagoa), indarkeriaren amaiera antolatuari lotua; eta, beste alde batetik, bizikidetzaren erronka berriekin lotuta sortzen ari den agenda.

Egiteke dagoen eta iraganari lotutako agendari dagokionez, hiru lehentasun nagusi ezarri ziren: (1) ETAREN armagabetzea eta behin betiko desagertzea, (2) terrorismoari eta indarkeriari buruzko hausnarketa kritikoa eta partekatua egiteko beharra, eta (3) espetxe-politika aldatzea.

Azaleratzen ari diren erronken agendari dagokionez, une hartan nabarmentzen ziren erreferentziak errefuxiatuak, migrazioak, erlijio- edo kultur-aniztasuna, desberdintasun-, diskriminazio-, bazterketa- eta injustizia-modu berriak, gorroto-delituak, nazioarteko terrorismoaren mehatxuari emandako erantzunak edo gerrak eta horien ondorioak ziren.

3.1. Balantze orokorra

2017-2020rako Bizikidetzaren eta Giza Eskubideen Planaren kudeaketa-prozesutik atera daitekeen lehen ondorio bat da integraltzat jo daitekeen jarduera-ardatz multzo bat hedatu ahal izan dela, iragana argitzeko politika publikoak, biktimak, memoria, espetxe-politika, hezkuntza, aniztasuna, elkartasuna, dibulgazioa, partaidetza, nazioarteko ekintza, eta bizikidetzaren eta giza eskubideen kultura barne hartzen dituena.

3.1.1. Egiteke dagoen agendari dagokionez

Arlo honetan egindako balantze zehatzago bati esker, honako lorpen nagusi hauek nabarmendu daitezke:

- ETAREN armagabetzea eta desegitea gertatu da; aldebakarrekoa, behin betikoa eta baldintzarik gabekoa.
- Euskal gizartean sendotu egin da indarkeriaren deslegitimazioaren eta aniztasunarekiko errespetuan oinarritutako bizikidetzaren normalizazioaren inguruko *Gizartea elkartzea*.
- Biktimei dagokionez, laguntzaren, aitortzaren eta erreparazioaren arloan legeek ezartzen dituzten aurreikuspenak osatzen ari dira.
- Euskadiko iraganaren memoria kritikoko politika publikoak kudeatzeko gune adostu gisa finkatu da Gogora Institutua.
- Urteak igaro ondoren, inolako aldaketarik gabe, aurreko Legegintzaldian espetze-politika aldatzen hasi dira, bai Frantzia, bai Espainian.

Zeregin garrantzitsuak geratzen dira oraindik: iraganari buruzko hausnarketa kritikoari buruzko akordio plurala eta espetze- eta gizarteratze-politikaren orientazio berria sakontzea. Nolanahi ere, gertatzen ari den aurrerapenaren sintoma bat da, hain zuzen ere, egiteke dauden zereginak gero eta argiago mugatuak daudela.

3.1.2. Sortzen ari den agendari dagokionez

Bizikidetzan azaleratzen ari diren erronkei dagokionez, 2017-2020rako Bizikidetzaren eta Giza Eskubideen Planaren aurreikuspenekin bat etorritik, egindakoaren balantzeak honako erreferentzia nagusi hauek eskaintzen ditu:

- Migrazioaren arloan, Idazkaritzak aktiboki parte hartu du Migraziorako Euskal Itun Soziala, Share Proposamena eta Iragaitzako migratzaileei arreta humanitarioa emateko Kontingentzia Plana diseinatzen eta sustatzen.
- Errefuxiatuen harrerari eta integrazioari dagokionez, Idazkaritzak Erakunde arteko Mahai Sozialean adostutako lan-programa garatu du. Lehen harrerako aterpetxeak ireki ditu Oñatin (Larraña Etxea), eta Tolosan (Zuloaga Txiki). Abian jarri du Babes Komunitarioko esperientzia pilotua ACNURekin, Espainiako Gobernuarekin, Caritasekin eta Jesuitekkin. Dei humanitarioei erantzun die, eta Aita Mari proiektua martxan jartzen lagundu du.
- Idazkaritzak "Euskal komunitate islamikoarekin batera bizikidetzaren sustatzeko Eusko Jaurlaritzaren Jarduera Programa" dinamizatu eta garatu du, eta ADOS Aholku Batzordearen lan-plana garatzen jarraitu du.
- Gobernu Kontseiluak EAEko Kultu-lekuei edo -zentroei eta erlijio-aniztasunari buruzko Legea onartu du.
- Idazkaritzak erradikalizazio biolentzia prebenitzeko Uztartu gizarte- eta hezkuntza-programa ere sustatu du, bai eta Etikari programaren esperientzia pilotua ere, kontzentrazio-esparruak edo indarkeria-gertaera larriak direla-eta Europako leku enblematikoetara bisita hezitzaileak eginez.

Lan-ardatz horietako bakoitzaren pertzepzioa da horiek guztiek jardun-eremu zabalak eta dinamikoak irudikatzen dituztela, etorkizunera begira.

3.2. Hiru gogoeta

3.2.1. Iraganaren eragina orainean

·Eta iragana da. Ez dago biztanleriaren egungo lehentasunezko kezken artean. 35 urtetik beherako pertsona gehienentzat arazo bat da, gurasoei eta aiton-amonei eragin ziena. Hala ere, sei hamarkadatan terrorismoak eta indarkeriak utzitako arrastoak orainaldian eragin handia izaten jarraitzen du. Bi akordio egiteke daude eta hiru lan-ildo finkatu gabe.

-Egiteke dauden akordioak dira, batetik, terrorismoaren eta indarkeriaren iraganari buruzko hausnarketa kritiko eta partekatua, eta, bestetik, espetze-politikari eta gizarteratzeari buruzko akordio erabakitzailea.

-Honako politika hauetan sakondu behar da: biktimak eta bizikidetzaren; hezkuntza eta bizikidetzaren; eta memoria eta bizikidetzaren.

3.2.2. Orainaren eragina orainean

·Euskal gizartearen oraina tentsioek markatzen dute, eta gero eta zerikusi txikiagoa dute urteetan "euskal kasua" izan zenarekin. Euskal gizartearen kezken agenda eta lehentasun-ordena funtsean aldatu da, eta ez du zerikusirik duela 10, 15 edo 20 urtekoarekin.

-Tentsio berriak beldurrak eta ziurgabetasunak eragiten dituzte, hala nola etorkizuna aurreikusteko ezintasuna, bizitza- eta familia-proiektua, enplegua edo egonkortasun soziala eta politikoa, eskuin muturraren eta beste estremismo batzuen agerpena, gerraren eta nazioarteko terrorismoaren mehatxua, indibidualismoaren eta elkartasunaren arteko kontraesanak, askatasuna eta segurtasuna, berdintasunaren arloko aurrerapenak eta atzerapenak, kezka ekologikoa, immigrazioarekiko beldurra eta haren beharra, kultura eta erlijio desberdinetako pertsonekin bizikidetz...

3.2.3. Etorkizunaren eragina orainean

·Etorkizunak orainean izango duen eragina definitzea saiakuntza da. Hipotesi bat da. Bere identifikazioan paper garrantzitsua jokatzen du eraiki nahi dugun etorkizunaren hautaketak. Gauzak dirudien bezala izango direla izango dira; baina izan daitezzen saiatzen garen bezala ere bai. Etorkizun hobea eraikitzeko borondate politikoa aktiboki eragiten du.

-Ikuspuntu horretatik, etorkizun hurbilean bizikidetzaren eta giza eskubideen euskal agenda gero eta gehiago munduko bizikidetzaren eta giza eskubideen agenda globala da.

—Hori horrela da, lehenik eta behin, tokiko agenda eta giza eskubideen agenda globala bat datozelako: estremismoak, terrorismoa, gerra, berdintasuna, migrazioa, elkartasuna, ekologia, erlijioen eta kulturen arteko bizikidetz... bizikidetzaren eta giza eskubideen agenda globalaren kausak dira.

—Bigarrenik, Eusko Jaurlaritzak borondate politikoa duelako bere giza eskubideen agenda giza eskubideen eta bizikidetzaren agenda globala izan dadin.

3.3. Azken gogoeta

·2020an XI. Legegintzaldia amaituko da eta XII. Legegintzaldia hasiko da. Aurten, 2017-2020rako Bizikidetzaren eta Giza Eskubideen Plana ebaluatu beharko da, eta 2021-2024rako Plan Estrategiko berri baten oinarriak prestatu beharko dira. Ebaluazio eta proiektio estrategikoko ariketa bikoitz horren erronka izango da ahalik eta sinergiarik handiena eta bateratze handiena bilatzea bizikidetzaren eta giza eskubideen euskal agendaren eta munduko bizikidetzaren eta giza eskubideen agenda globalaren artean.

2019ko urtarrilaren 14a

Giza Eskubide, Bizikidetzeta eta Lankidetzaren idazkaritza Nagusia